

PREDIKAN PÅ BOTDAGEN DEN 9/3 1980

I VÄSTERKYRKAN, LUND.

TEXT MATT 5:20.

Detta är ett ord till Jesu lärjungar, alltså till oss, vi som nu firar gudstjänst. Men när vi nu hör ordet, befinner vi oss i ett totalt annat läge än det som lärjungarna då befann sig i. Ty de stod på avstånd och såg på en annan, mycket fin grupp i folket, "de skriftlärdade och fariséerna". Om vi idag skulle försöka peka ut människor som är "skriftlärdade" - som alltså "kan" Bibeln - eller som har "skilt ut sig" från det grova, gudsfrånvända folket - "fariséer" betyder "de avskilda" - ja, då måste vi säga oss: "Det är ju vi, det, vi i kyrkorna!" Vi läser Bibeln, vi håller på stränga normer, normer som drar gränser mellan människor.

Och det är precis likadant i svenska kyrkan som i frikyrkorna på den punkten. Biskopsmötet svarar på "folk-moraliska" frågor och skiljer därigenom ut sig från allmänhetens mera slappa regler. Och frikyrkorna uppkom en gång, ganska nyss, för bara 100 år sen ungefär, just på den grunden, att de ville samla "de personligt troende", dessa som tog Guds ord på allvar och som därigenom skilde ut sig ur den gråa massan.

Vi bör i rättfärdighet överträffa fariséer och skriftlärdade men vi har i nuet inga fariséer och skriftlärdade runt omkring oss - finns det några, ja, då är det vi, vi själva! De andra är ju inte "lärdade i skriften", de andra skiljer inte ut sig, tvärtom, de följer bara med strömmen. Hur skall vi bära oss åt med en text som denna, på Botdagen 1980?

Låt oss börja med ett ord i texten, ett enda ord, huvudordet: "övergå", "överträffa". Det heter: "Om eder rättfärdighet icke övergår de skriftlärdades och fariséernas" - då är Ni illa ute! Detta "övergå", det heter på grekiska περισσευειν och betyder överflöda, rinna över. När man ska ge någon en ranson av mat och dryck och räcker fram tallriken åt honom och så det rinner över alla kanter, han får mer än han ska ha - då "överflödar" rättfärdigheten. Så menade Jesus att man skulle leva. Därför tycker ju fariséerna inte att Jesus är strängare än de själva är (så tyckte man om Johannes Döparen därute i öknen, han som levde på gräshoppor och vildhonung), nej man tycker att Jesus bär sig illa åt: "han äter med publikaner och syndare", han är omoralisk, han är inte sträng nog!

Annars skulle man ju kunna tänka sig, att om det redan finns en moralisk grupp, fariséer och skriftlärdade, och det därtill kommer en annan grupp vars "rättfärdighet övergår" den första gruppens moral, då är gruppen nr 2 ännu mera stenhård i ansiktet, ännu mer obönhörlig i sin granskning av andras livsföring, ännu mera ovillig att ge förlåtesle. Men så är det icke här. När Jesu lärjungar "överflödar", då är deras "moral" annorlunda. Den är sådan att den framstår som en sorsts omoral.

I Jesu verksamhet framträder hans "omoral" särskilt på en punkt, nämligen i förhållandet till sabbatsbudet (det är i regel så, i varje kulturskede, att konflikterna tillspetsas till en punkt). "Nu ska vi", säger Jesu fiender, "se om han tänker bota någon på sabbaten - då har vi honom

fast, då helgar han inte sabbaten, då bryter han mot Mose lag!" Och Jesus botar. Där han går fram, där reser sig lama upp, där ser blindas, där stiga lovsången. Med klara ord säger han: "Sabbaten blev gjord för människans skull. Människan blev icke gjord för sabbatens skull. Därför är Människosonen herre över sabbaten". (Mark 2:27-28). Så går det till när rättfärdigheten "överflödar": den spränger de stängsel som lagen sätter, den skänker frihet. Och livet blommar. Som det heter i en gammal sång: "Liv, liv, liv - här finns liv denna stunden för dig."

Så där ja. Nu är vi där igen. Precis där vi började. Tänk efter! Vilka är det i dagens Sverige som tänker på vilodagen och vill göra den till sabbat, vila, gudstjänst? Jo, det är vi. Kyrkosamfunden är det som kämpar för söndagens helgd. Det är förresten aktuellt just nu. Hur vi än vänder oss, så kommer vi, åter och åter, tillbaka till detta, att vi - såsom kyrkor - på punkt efter punkt står i fara att få den roll i vårt folk, som "de skriftlärdas och fariséerna" hade i Israels folk. Hur ska då vår rättfärdighet kunna "övergå" de skriftlärdas och fariséernas rättfärdighet? Det är ju detta Jesus fordrar av oss i dagens text! Det börjar bli tydligt att vår text är en text för en Botdag. "Bot" betyder att "tänka om", vända sig om - tänka om helt och hållet, μετανοειν.

En punkt att börja i har vi redan sett: runt omkring Jesus och hans lärjungar spirar något, nämligen liv och frihet. Vad det är runt omkring den kristna församlingen som förkväver friheten och som ger döden åt människorna, det står inte i Bibeln. På Nya testamentets tid var det judiska stadgar och regler, men i andra tider är det andra förkvävande krafter som vållat död: slaveriet, supandet, vidskepelsen, det ena efter det andra. Och det har utgått Hälsa och Läkeedom från evangeliets predikan och från gudstjänstens lovsång: människor har rest sig upp ur träldom till Frihet.

Vad sker nu här i vårt land? Är det inte egendomligt att dessa livsfrämmande miljöer får växa, att glesbygden skall tömmas, att livlösa bostadsområden ska växa upp utan gemenskap, att somliga människors inkomster ska stiga, medan invandrare från främmande länder kommer in och blir våra tjänare i de lägsta av alla jobb - de sopar och diskar och gör rent åt oss och de tittar upp på oss, på oss som är kristna, fina, rika och stumma, med en atmosfär av avstånd och ringaktning, som kan smakas i luften kring våra rörelser, våra uppklättrande rörelser till högre och högre positioner med högre och högre inkomster, villor, staket, bilmodeller. Och mitt i detta oavbrutna skeende, som präglar våra gator och arbetsplatser och färdmedel, mitt inne i mitten av detta: höga, fina kyrkobyggnader, där vi strömmar in såsom vi har gjort idag, byggnader där ordet ljuder: "Rävarna hava kulor och himmelens fåglar hava nästen, men Människosonen har icke en plats där han kan luta sitt huvud." Eller: "I veten att de som räknas för folkens furstar uppträda mot dem såsom herrar och att deras mäktige låta dem känna sin myndighet. Men så är det icke bland eder, utan den som vill bli störst bland eder, han vare de andras tjänare och den som vill vara främst bland eder, han vare allas dräng."

Och - såsom det yttersta tecknet på denna nya livsform, Hans livsform: "I den natt då han vart förådd, bröt han sönder brödet...Ät, drick! Här har ni mig själv, min brutna kropp, mitt blod utspillt för världen...Jag är utgiven, det tillkomma er att ge ut. Se på gatorna och torgen, de livlösa ansiktena, frånvaron av leenden, vad är det som fattas? Det är Liv och Frihet som fattas.

Bot är att tänka om. När vi "gör bot" (det är detta vi ska göra idag), är det viktigt att inte för snabbt hitta på några "åtgärder". Då kan allt drunkna i en ogenomtänkt praktisk verksamhet som fyller dagar och timmar och som gör att man i själva verket icke alls "tänker om". Om vi idag inte kommer längre än så, att vi i vår fantasi - i vårt "hjärta" - blir låsta vid bilden av Jesus i Sverige, då har vi kommit långt. Ifall denna bild, ett sönderbrutet, offrat tjänareliv, skänkt åt oss i gudstjänsten, mitt inne i detta svenska samhälle, där hela rörelsen går åt motsatt håll, där alla klättrar och säkrar sig själva, ifall denna bild av två helt motsatta rörelseriktningar blir präglad in i oss denna dag, så att bilden sitter där och vi inte kommer loss då har det första och avgörande i vår BOT ägt rum.

Och då kan det hända att vi en dag ser en praktisk väg för kyrkorna i Sverige, så att de kan bli vad de är bestämda till att bli, bägare som flödar över och lämnar ifrån sig. Då händer det som är utlovat i den 72:a psalmen i Psaltaren, att "...folket i städerna blommar såsom örter på marken".

Låt oss tacka och bedja.

Gud, ingenting händer. Mitt hjärta är torrt och mitt liv har stelnat. Människorna som jag möter är långt borta från mig, jag når dem icke. Och jag vet att de - såsom jag - törstar efter levande vatten. Du har lovat: "Den som tror på mig, av hans innersta skola strömmar av levande vatten flyta fram." Jag tror, hjälp min otro! Herre, giv oss alla av det vattnet. Amen.

Pröv.: Vålnykhet: Fund
(SMF)

Bortången

9 mars 1980

Jesus Namn

Text: Mat. 5:20 (ev. bindop.
Molnater).

"Fille sin lärjungar. Jag säger eder, att om ert rättfärdighet icke övergår de skriftlärdas och fariséernas, så skolen I icke komma in i himmelriket."

Så lyder denna dag, Botagens, medkötat, nämnad ur bergpredikan, Matteusevangeliet fente kapitel, vers 20.

Delta är ett ord till Jesu lärjungar, alltså till oss i dom nu finns guds gäst. Men när vi nu hörs ordet, befinner vi oss i ett totalt annat läge än då.

Just som vi befinner sig i. ~~Det stod på avlärd och så på en annan grupp till det~~ "de skriftlärd och fariséerna".

Om vi idag skulle försöka att peka ut människan som är skriftlärd - som kallas "kan" Bibeln - eller som har "kilt ut sig" för det grova, gudfräns vären folket - "fariseer" bär de utbilda" - ja, då måste vi säga oss: "Det lär ju vi det är i kyrkorna!" Vi läser Bibeln, vi kallar på fräns normer, Normer som drar gränser mellan människor.

Och det är precis lika dant i svenska kyrkan som i fri-

2. På den punkten.

kyrkorna) Biskopsrådet varar
på "folk-moraliska" frågor och
skiljer därigenom ut sig från
allmänhetens mera klara regler.
Och kyrkornas kyrkorn en gång,
ganska många. På bara 100 år
den niohundrasjuttio år ^{grundades}
~~de~~ o 4 de nya kyrkorna de
sålitt troende", denna som
Guds ord på allvar och som där-
genom skiljer ut sig ur den gamla
massan.

Vi bör i rättfärdighet
övertälja fariseer och skriftläsare
men vi bör i mest unga fariseer och
skriftläsare runt omkring oss —
från det nästa, ja, då är det
vi. Vi själva! De andra är ja
inte "bårda i skriften", de andra
skiljer inte ut sig, tvärtom! De
friger bara med strömmen. Hur

3

skalle vi bara oss ät med en båt
som denna, på Botdagen 1980?
Här oss ät med
ett ord i botten, ett bevarad,
bevarat: "översä" "överlif-
fa". Det heter: "Om eden rättfär-
dighet icke översä de skriftlä-
des och fariseer" — det är vi,
i lå ut! Detta "översä", de heter
ni grekiska $\epsilon\sigma\iota\sigma\alpha$ EU och
betyder överflöda, rinna över.
Har man någon en renson
av mat och dryck och ~~de~~ räden
från talrikhet ät ~~hvar~~ och ~~de~~
det rimer över alla karter, ~~de~~
får mer än han ska ha — de
"överflödar" rättfärdigheten. Så
menar Jesus att man skulle leva
lärspråk i fariseerna inte
att Jesus är Jesus ^{de själva} ~~de själva~~ så
tyckte man om Johannes Epiphanes
därute i boken, han som levde
på prästskapet och överskymning, ~~de~~

4) Tydhet

Man ~~göter~~ och Jesus er sig
illa åt: "han äter med publi-
kaner och syndare", han är omor-
raliskt, han är inte sträng nog!
i hvar af mann skulle man
tänka sig, att om det nedan
finns en moralisk grupp och det
där i komma en amban och grupp,
vars "rättfärdighet över den förste
gruppens moral, då är gruppen nu
2. om nu mera bekänd, ansiktligt,
om nu mer obekant; i sin grupp.
När oo ad res beskrifning, ä om mera
ovilligt att ge förlåtelse. Men så
är det icke här. När jem läm
pengar "överflödar", då är de-
ras "moral" annorlunda. Den
är säker att den framtida tom
en verts omoral.

Frånträder denna hans "omoral"

Nämningen 5

parshitt på en moral i förlåtandet
till saldats bladet [det är i regel så,
i varje kulturskede, att konflik-
terna till petrus är en publi]. Ma
ska vi hålla öppna. in hvar
och se om han tänker lota käpa
på sabbaten. - då har vi leppom
fart då tycker han icke öfver
lag!" Och Jesus ör tar. Då kan
går fram. då ser sig lana upp.
då är blinda, då slipa lensögen.
Med blara och säger han: "Sabbaten
är gjord för människans skull.
Människan är icke gjord för
sabbatens skull. Sär för är Män.
risdomen herre över sabbaten
(Mark. 2: 27 och 28). Så går
det långt när rättfärdigheten
"överflödar": den skänker de
stängd som lagen stättet och
livet komma. Som det liten
i en sammal säg: "Siv, tiv, tiv, tiv"
- här finns en den studen för oss."

6

Så det ja. Nu är vi där

igen. Precis där vi började. Tätt
 efter! Vika är det som i lagens
 Sverige länkar på viktigen och
 vi säga den till Sabbat - vi,
 gudsgänt? Ju det är vi. Nytt
 samfundet som
 det är i kyrkan för sönder
 glans helg. Här vi an
 så kommer vi åter och åter.
 bara till detta, att vi - så som

tycker - på grund efter grund
 här i park att för den fall i
 värt folk, som "de skriftlän-
 de och fariterna" hade i som
 als folk. Där ska då är så -
 försiglet komma "över" de
 skiftades och fariternas rätt.
 försiglet? Det är ju detta Jesus
 föndrar av oss i lagens
 Det börjar bli tydligt att
 en text för en Botsäg "Bot" de
 tyder att "läse om" ^{grund}
 om hell och räknet. METAVOEV

7

Em mycket att
 börja vi har vi redan sett. runt
 omkring Jesus och hans lärjungar
 spirar något, nämligen liv och
 frihet. Vad det är rent om-
 ring den kristna församlingen
 som förlevaren friheten och som
 ger döden åt Naverislerna, det
 står inte i Bibeln. På Nya Testa-
 mentets ^{tid} har det jersiska staderna
 och regler men i andra tiden
 andra förlevande Naverisler
 har välat död: Naverisler
 supandet, vid Naverisler. Och
 ett ens efter det bäddar. Och
 det har utgått lätra och fi-
 ledom från evangeliet, me.
 dikar och för jordlysten
 lodding: Naverisler har rent
 sig upp us traldom. ¹⁰⁰
 Frihet.

8

Vad sker när här i vänt
 land? An det inte egentligen
 lift att dem hos framman
 migier får vänta, att glän-
 siggden skall lömmas, att
 ettiva förtädnisiden kee
 vika upp utan geuen-
 skop, att smuliga mön-
 rikens inlemster ska bli-
 ga, mellan inreelbare
 från frammanre länder
 ksmmer in och bli vära
 Gävare i de lägsta an-
 alla jobb - de som ^{stom} och
 kistlar och gör redet och de
 stillar upp på oss
 som ^{stom} och
 stanna i flina, riket och
 stamma, med en atmostfär
 av oständ och rikgalit.
 Mus, som kan smakas i
 lufta kring våra rö-
 relser, våra yggstklättan-

9

de rörelser till tillgre
 högre positioner med begre
 och högre inlemster, vilka
 staket, bilverroller. An
 mit; detta varbrustna
 skene, som möglan väre
 gater och arbetsplatser
 och försmedel mit tino;
 nitter mi detta: höga, fina
 tyghöjffsnare, där vi
 stier var in ^{byggare} på som vi kan
 Järk idas, ~~det~~ ^{det} ~~ordet~~ ^{ordet} ~~gjä-~~
 der: "Rävarna ~~hava~~
 kulor och himmelens fäs-
 lar hava näter, men klä-
 niker som kan i de en-
 plats där kan kan lala i it
 tervud." Eller: "I veten att
 de som riknas för folkens
 farstan uppträda hest den
 fäsom herran och att deres
 Maktige late den kärenc

(10)

sin myndighet. Men ja är
det icke bleed eller, utan
den som vil bli Körst bleed
eller, han vare de andras fä-
kere och den som vil vara fränt
bleed eller, han vare allas
dräuf =

Och - såsom det
yttersta tecknet pi denna
nya trosporn: "Den kvätt
då han varit försäld: bröt
han sänder brüdet: Äf
drick: Kär han ni ni sig själv,
Min brutna terom, mit bleed
utspillet för välören: Jör
är aljoen, det tilltronhna
er att ge ut. Se ni ge.
Roma och tergen, de lidi-
ta assiktane, fä varan och
leenden, vad är allt son
fattas? Det är fin och
friskt son fattas: —

(11)

Bot är att lära
om lära ni tot fä
är detta och ska göra idag, är
det vikligt att inte för mobb
litta ni måja "ätgärden". Dä
kan allt dremkne i en oge-
monkunt publik verksa
het och fyller dagar och ter-
nen och son gi, att man i
sjä vet icke allt "lära"
ker om? Om vi idag inte
kommer lämpre är så, att er
i en fantani - i vårt "Gärta"
— eller lästa och bitlen och
Jesus i Sverige. då kan vi
kommit läppt. Jall denna
bild, ett sunder brutet, off-
rat Gjärelev, skämt at
ter, gudgärntan, mitt
inne i della Sveriges Sambäle,
där hela livet går är
Molsatt häll, där alla lätt

